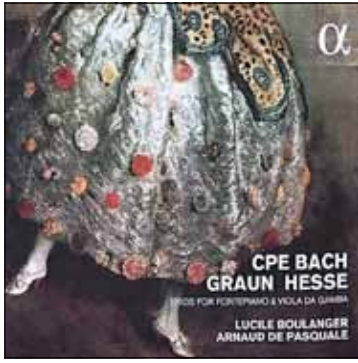

CD KLASSIEK

Muzikale Pruisen

C. P. E. Bach & anderen

Met hun tweede cd dompten gembiste Lucile Boulanger en pianist Arnaud de Pasquale ons onder in het Pruisen van halfweg de achttiende eeuw. Hun voortreffelijke opname is dan ook gewijd aan drie toondichters die in Berlijn of Potsdam een carrière uitbouwden in dienst van de muzikale koning Frederik II: Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788), Bachs tweede zoon uit zijn eerste huwelijk, gembaspeler Ludwig Christian Hesse (1716-1772) en de iets oudere Johann Gottlieb Graun (1703-1771).

De hoofdmoot van de Alpha-cd vormen echter drie composities van de 'Berlijnse Bach', een man die wel een dertig jaar, van 1738 tot 1768, werkte in Berlijn en Potsdam. Frederik II speelde zelf fluit en een van de weinige hovelingen die daarover een mening uitspraken, was C. P. E. Bach die aan zijn klavecimbel menigmaal de vorstelijke fluitist muzikaal moest redden.

Het opmerkelijkste werk van C. P. E. Bach op deze cd is beslist

de sonate waarin de componist een gesprek uitbeeldt tussen een extravert type en een melancholisch temperament, helemaal volgens de medische opvattingen van toen. Kortom, dit is vernieuwende muziek die schrill afsteekt tegen de veel meer conventionele benadering van zijn tijdgenoten.

Net zoals de Bachs waren er ook een hele reeks Grauns. Johann Gottlieb Graun van zijn kant sloot eerder aan bij de expressieve kracht van collega C. P. E. Bach. Ludwig Christian Hesse werd overal bewonderd om zijn ongeëvenaarde virtuoze gambaspel, een toen al voorbijgestreefd instrument. Zelf schreef Hesse veel arrangementen (bijvoorbeeld van Grauns operamuziek) voor uitvoering als *Hausmusik* buiten het operaseizoen. Hij importeerde in Berlijn de Franse stijl. Of het op deze cd aan hem toegeschreven werk daadwerkelijk van hem is, is niet zeker.

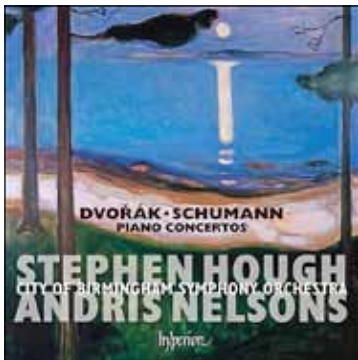
De cd-hoes spreekt over 'trios', terwijl er toch maar twee vertolkers zijn. De pianoforte speelt twee partijen. Dat doet geenszins afbreuk aan het grote genoegen dat je voelt om door twee elkaar puik aanvoelende muzikanten bij de hand genomen te worden om aldus de muzikale wereld van Pruisen te ontdekken. (JC)

C. P. E. Bach, Graun & Hesse, *Trios pour fortepiano & viola da gamba*, door Lucile Boulanger (viola da gamba) & Arnaud de Pasquale (fortepiano), Alpha (distributie Outhere), ALPHA 202, 23 euro.

CD KLASSIEK

Werk van een genie

Robert Schumann

Robert Schumann (1810-1856) was niet enkel componist, maar ook muziekcriticus. In 1836 noteerde hij in die hoedanigheid dat het pianoconcerto als genre dringend toe was aan vernieuwing, maar dat het wachten was op een muzikaal genie die dat kon waarmaken. Schrijver bevroedde niet dat hij zelf dat genie was. Op vraag van zijn vrouw Clara, zelf een getalenteerde pianiste, bouwde hij in 1845 een fantasiestuk van zijn hand om tot een volwaardig concert. Het zou het enige pia-

noconcerto blijven dat Robert Schumann voltooide.

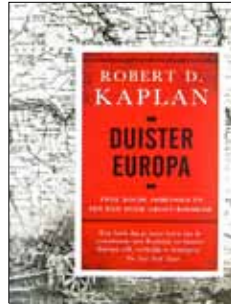
Clara Schumann moest wel de solopartij spelen. Het concerto ging in première op 4 december 1845 in Dresden en Ferdinand Hiller, aan wie het werk was opgedragen, dirigeerde. Een maand later dirigeerde niemand minder dan Felix Mendelssohn een uitvoering. Hij maakte dat het werk werd uitgebracht door de befaamde muziekuitgeverij Breitkopf & Härtel en zo een trendsetter werd.

Stephen Hough brengt, samen met het City of Birmingham Symphony Orchestra, een feilloze uitvoering. Op deze cd ook het concerto van Antonín Dvořák. Net zoals Schumann leverde hij maar één concerto af, dat wel nog steeds wordt uitgevoerd. (EDS)

Antonin Dvořák & Robert Schumann, *Piano Concertos*, door Stephen Hough (piano) & het City of Birmingham Symphony Orchestra, Hyperion, 23 euro, CDA68099.

BOEK WERELD

Lastige geschiedenis Robert Kaplan

Robert Kaplan is een Amerikaanse auteur over wereldpolitiek die bekend werd met meerdere invloedrijke bestsellers. In de jaren 1980 voorspelde hij bijvoorbeeld het uiteenvallen van de Balkanlanden, op een moment dat nog niemand oog had voor die uithoek van Europa. In de jaren 1990 kreeg Kaplan gelijk toen er in de Balkan een bloedige oorlog uitbarstte.

In *Duister Europa* keert Kaplan terug naar zijn oude liefde voor Zuid-Oost-Europa, die ontstond nadat hij in de jaren 1970 zijn legerdienst in Israël had voltooid. Hij verkende toen Roemenië en vroeg zich af waarom de communistische heersers aldaar zo wreed en dom waren.

Kaplan graaf diep in de Roemeense geschiedenis. Zijn eerste vaststelling is dat dit land 'vloeibaar' is: de grenzen wijzigen onafgebroken. Tweede vaststelling is dat het Ottomaanse Rijk zeker tot 1866 een grote invloed uitoefende. Roemeense orthodoxe heersers schaarde zich makkelijker aan de kant van de sultan dan aan die van de westerse, katholieke machten.

Een deel van het antwoord is dat de Roemeense communisten een synthese maakten van het marxisme en van een bijzondere vorm van het fascisme, dat in de jaren 1920 was ontstaan uit een christelijke militie. De IJzeren Garde was volgens Kaplan meer

te vergelijken met Al-Qaida dan met de nazi's. De aanhangers wilden het land terug katapulteren naar de middeleeuwen. De communist Nicolae Ceausescu voerde dat uit met zijn beleid van terugkeer naar het agrarische.

Het boek is voorts een pleidooi voor de Europese Unie. Onpersoonlijke wetten zijn immers te verkiezen boven wild nationalisme en corruptie. (EDS)

Robert Kaplan, *Duister Europa. Twee Koude Oorlogen en een reis door Groot-Roemenië*, Spectrum, Houten/Antwerpen, 2016, 325 blz., 29,90 euro, ISBN 978 90 0034 541 0.

BOEK KINDEREN

Moederdag Desbordes & Moutte-Baur

Bestaan er boeken voor de allerjongsten waarmee een jonge moeder een diep gevoel van verbondenheid ter sprake kan brengen? De Franse filosofe Astrid Desbordes schreef het script voor een bijzonder prentenboek, *Mijn lieverdje*. Het 'ge-

heim' dat er ter sprake komt, is onvoorwaardelijke liefde. „En onthoud: ik hou van je als je lief bent, en als je stout bent; als je dapper bent, en als je bang bent; als je me iets vertelt, of als ik jou iets vertel... Zal ik je een geheimje verklappen? Ik hou altijd van jou!” Het is een zacht en aandoenlijk prentenboek over moederliefde. Voor iedereen vanaf vier jaar.

Bij dezelfde uitgeverij Clavis verscheen een ander opmerkelijk prentenboek voor de allerjongsten. *Brune & Wit* is een kunstzinnig en poëtisch boek over het overwinnen van verschillen. Het gaat over een bruine en witte beer die elkaar ontmoeten en leren liefhebben. De kleuren lopen door elkaar, zodat het een echt zoekplaatje wordt waarop kleine lezers tuk zijn.

Het bijzondere aan het boek is dat het in het Nederlands en het Frans is, ook al staan er maar enkele zinnnetjes in. Een Belgisch boek om de verschillen tussen de taalgemeenschappen te overwinnen? Achterin vind je een tweetaalig woordenlijstje. (EDS)

Astrid Desbordes, *Mijn lieverdje*, Clavis, Hasselt, 2016, 10 euro, ISBN 9789044827521 • Pascale Moutte-Baur, *Brune & Wit, La reconte. De ontmoeting*, Clavis, Hasselt, 2016, 15,95 euro, ISBN 978 90 4482 580 0.

BOEK GELOOF

Zin celibaat Sonny Manuel

In het televisieprogramma *Moerkerke en de mannen* ging VTM-presentatrice Cathérine Moerkerke op pad met drie priesters. Ze voerde openhartige gesprekken met hen en ging daarbij, zoals dat tegenwoordig blijktbaar hoort, geen enkel onderwerp uit de weg. Hoe zit dat met het celibaat, was haar voornaamste vraag. Wat doen die bijzondere mannen als ze eens aandacht krijgen van een vrouw? Twijfelen ze nooit aan hun keuze voor een celibatair leven?

Priesters worden hoe dan ook voortdurend geconfronteerd met die vragen. Soms is het de

gelegenheid om uit te leggen wat een gelukkig leven in dienst van God betekent, soms is het veel eerder een last, omdat de vraagstelling gepaard gaat met grapjes of onbegrip. Feit is dat er over het celibaat weinig diepgaande lectuur bestond. Niet weinig (oudere) priesters getuigen dat ze in hun opleiding betrekkelijk weinig duiding kregen bij wat toch een wezenlijk kenmerk is van het katholieke priesterschap.

De Amerikaanse jezuïet en hoogleraar psychologie Gerdenio 'Sonny' Manuel schreef vanuit zijn vakkennis en zijn priesterschap een hedendaagse visie neer op het celibaat. Zijn boek is allereerst bedoeld voor de huidige en toekomstige generatie priesters. Daarom werd het ook vertaald door Stefaan Franco, docent aan het grootseminarie in Brugge. Het boek biedt echter iedere lezer een beter beeld van hoe het celibaat juist kan worden beleefd.

Begrijpen hoe een priester celibatair kan leven, begint met een eerste kijk op relaties en seksualiteit in het algemeen. Het uitgangspunt is dat onze seksualiteit niet voortkomt uit drift, maar bepaald wordt door onze hersenen. Bovendien heeft de

mens meer nood aan relatie en intimiteit dan aan seksuele handelingen. In het gesprek over het priesterlijke celibaat wordt daaraan makkelijk voorbijgegaan.

De jezuïet vraagt dus om het celibaat te leren begrijpen vanuit een diepmenselijke dynamiek. Het oude beeld dat een priester deels buiten de wereld zou staan en dus los staat van menselijke verlangens, wordt afgewezen. Integendeel, leren omgaan met die menselijke verlangens geeft het priesterschap diepte, meent Manuel. Diepe relaties, koestering, godsverbondenheid, maar ook leren leven met breuken, verrijkt dat. (EDS)

Gerdenio 'Sonny' Manuel, *Celibatair leven. Heilzame wegen voor priesters*, Altiora, Averbode, 2016, 159 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 3174 192 2.